

VÄRLDS HORISONT.

SVENSKA FN-FÖRBUNDET | EN BÄTTRE VÄRLD | NUMMER 2 2022

EN
BÄTTRE
VÄRLD

FN-förbundet
UNA SWEDEN

*Intervju med
Markku
Rummukainen*

SIDAN 10

*Riksdags-
partierna
och FN*

SIDAN 16

MILJÖ OCH KLIMAT
INGEN TID ATT FÖRLORA

Foto: Mosphotos/Sipa Ullura

Gruvdrift i Gállok är ett hot mot renskötseln i området, enligt FN-experten.

FN-KRITIK MOT SVENSKT GRUV-BESLUT

Den svenska regeringens beslut att tillåta gruvdrift i Gállok (Kallak) utanför Jokkmokk får stark kritik av FN:s specialrapportörer för urfolksrätt respektive miljö och mänskliga rättigheter, José Francisco Calí Tzay och David R Boyd. De båda rapportörerna har tidigare avrått från ett sådant beslut. Även FN:s rasdiskrimineringskommitté, Unesco och en rad andra parter, bland annat samebyar, Naturvårdsverket och länsstyrelsen, har kritiserat agerandet.

FN:s kritik gäller att gruvdrift i området riskerar att skada miljö och natur omfattande och permanent. I sin tur försämrar det förutsättningarna för samerna att bedriva rennäring och den samiska kulturens överlevnad påverkas genom att det blir svårare att försörja sig och att mark går förlorad. Gruvan innebär risker för nio samebyar och renskötsel som skyddas av FN:s urfolksdeklaration och svensk grundlag. Unesco framhåller att gruvan skulle ha negativ påverkan på världsarvet Laponias natur- och kulturarv.

RYSSLAND UTESLUTS FRÅN MR-RÅDET

FN:s generalförsamling beslutade i april med 94 röster mot 24 att utesluta Ryssland från rådet för mänskliga rättigheter på grund av dess agerande i Ukraina. Inför omröstningen försökte Ryssland stoppa länder från att rösta för resolutionen. Efteråt förklarade Rysslands vice FN-ambassadör Gennady Kuzmin att landet ändå hade tänkt att lämna rådet innan mandatperioden löper ut med motiveringen att rådet tagits i beslag av stater med kortsiktiga

mål som "under många år varit direkt involverade i uppenbara och massiva kränkningar av mänskliga rättigheter".

Rådet för mänskliga rättigheter består av 47 medlemmar och har sitt säte i Genève. Ryssland valdes in i rådet i januari 2021 för en period om tre år. Åtgärden att utesluta en rådsmedlem har bara vidtagits vid ett tillfälle tidigare, 2011 mot Libyen. Efter rekommendation från rådet återinträdde Libyen efter ett halvår.

FN-PROTEST MOT NYTT TALIBANDIREKTIV

Enligt ett formellt direktiv från de styrande talibanerna i Afghanistan i början av maj får kvinnor endast lämna hemmen om det är nödvändigt och ska då täcka sina ansikten. Endast ögonen får synas och det rekommenderade plagget är heltäckande burka. Överträdelse kommer att leda till att manliga släktingar straffas, enligt direktivet.

FN:s assisterande mission i Afghanistan, UNAMA, svarade med ett uttalande där djup oro uttrycks över utvecklingen. "Det här beslutet motsäger åtskilliga uttalanden där representanter för talibanerna i diskussioner och förhandlingar med det internationella samfundet under det senaste decenniet försäkrat att alla afghaners rättigheter ska respekteras och skyddas, så även flickors och kvinnors", skriver UNAMA.

Efter talibanernas maktövertagande i augusti 2021 försäkrade de att flickors och kvinnors rättigheter skulle respekteras inom arbete, utbildning och samhället som helhet. I praktiken har ofta motsatsen varit fallet och bland annat har flickor i tonåren ännu inte fått återgå till skolan.

PRESSFRIHETEN HYLLADES AV FN-CHEFEN

Journalister och medarbetare står inför allt större utmaningar under sitt yrkesutövande. Med deras viktiga insatser för att på ett transparent sätt ställa makt-havare till svars följer ofta betydande personliga risker, sa FN-chefen António Guterres i ett videomeddelande på världsdagen för pressfrihet den 3 maj.

– Oavsett om de rapporterar om klimatkrisen, korruption eller brott mot mänskliga rättigheter står de inför en ökande politisering av sitt arbete och många olika aktörer försöker tysta dem. Mediarbetare i krigszoner är särskilt utsatta och riskerar att attackeras fysiskt, anklagas för spioneri, fängslas eller dödas för att de gör sitt jobb, fortsatte Guterres.

Digital teknik har demokratiserat tillgången på information men har samtidigt skapat allvarliga utmaningar, konstaterade han. Den underlättar för auktoritära regimer att utöva censur och plattformar för sociala medier används för att sprida lögn.

– Utan pressfrihet finns inga verkligt demokratiska samhällen. Utan pressfrihet finns ingen frihet, sa Guterres.

EXTREM HETTA I INDIEN OCH PAKISTAN

Delar av Indien och Pakistan drabbades under våren av extrem hetta som slog mot hundratals miljoner människor i en av världens mest tätbefolkade regioner. Extrem hetta påverkar inte bara människors hälsa utan även ekosystem, jordbruk, vatten- och energiförsörjning liksom viktiga sektorer i samhälls-ekonomin. Enligt myndigheter i båda länderna var temperaturen långt över det normala i både mars och april. I slutet av april uppmättes temperaturer över 45 grader i stora delar av Indien. Farhågor fanns också för att den ovanliga hettan i bergiga delar av Pakistan skulle få snö och is att smälta och bilda flodvågor.

Enligt FN:s meteorologiska organisation WMO har myndigheterna i båda länder handlingsplaner och system för tidig varning vid extrem värme som tidigare visat sig vara effektiva och som nu satts i bruk. WMO är involverat för att säkerställa att tidiga varningar om extrem värme når även de mest utsatta invånarna.

KRIG, KRIS OCH FORTSATT MILJÖKAMP

VÄLKOMMEN TILL VIKTIG LÄSNING

Vi gör skillnad. Vi skapar en bättre värld genom att varje dag arbeta för fred, hållbar utveckling och mänskliga rättigheter. Som medlem och bidragsgivare skapar du hopp och räddar liv. Nu och i framtiden.

Världshorisont
Svenska FN-förbundet
Box 15115, 104 65 Stockholm
Tel: 08 – 462 25 40
E-post: varldshorisont@fn.se
Webb: www.fn.se/varldshorisont
Twitter: @varldshorisont

Ansvarig utgivare och redaktör:
AnnaLena Karlsson Andrews
Redaktionsråd: Pekka Johansson och
Malin Åberg Aas
Praktikant: Nora Eklöv
Layout: Pär Lundqvist, Adapt Media
Tryck: Ljungbergs Tryckeri, Klippan
Annonser: varldshorisont@fn.se
Artikelförfattarna svarar själva för innehållet i respektive artikel. För frilansmaterial ingår publicering både i tidningen och på FN-förbundets webbplats.

Världshorisont utges av Svenska
FN-förbundet. ISSN 0042-2134
Prenumerationspris: 250 kr (helår, 4 nr)
PlusGiro: 50990-1

Världshorisont trycks på
miljömärkt papper

#2

Omslagsbild: En man vandrar i resterna av Bujumburas "nautiska klubb" – ett populärt vattensportcenter med tillhörande restaurang. Det stigande vattnet i Lake Tanganyika slukar både bostadskvarter och annan bebyggelse och har tvingat tusentals människor från sina hem.
Foto: IOM Burundi/Armel Nkunzimana

Det har bara gått tre månader sedan förra gången då jag satte mig ner för att skriva den här spalten. Ändå känns världen totalt förändrad. Redan då stod vi inför stora utmaningar – ökande fattigdom och hunger, auktoritära krafter på frammarsch och en akut miljö- och klimatkris, för att nämna några av dem. Så kom den 24 februari och Rysslands angrepp på Ukraina. I dess spår följde omätligt mänskligt lidande och extremt omfattande materiell förödelse i ukrainska städer. Effekten på omvärlden har också den varit enorm. Vi i FN-rörelsen kan konstatera att kriget har sänt chockvågor på så gott som alla områden som vi arbetar med: fred och säkerhet, mänskliga rättigheter och hållbar utveckling i dess olika bemärkelser.

Ämnet för detta nummer av Världshorisont är miljö och klimat. Nyhetsrapporteringen må överskuggas av kriget i Ukraina men vi måste klara av att hantera både effekterna av kriget och den pågående miljö- och klimatkrisen. Kopplingarna mellan dessa två kriser är också många. I Sverige tas pengar från biståndet för att ta emot flyktingar från Ukraina. Riskerna med att göra sig beroende av auktoritära staters energikällor har aldrig varit mer uppenbara. Och tanken på ett tredje världskrig framstår plötsligt som ett inte totalt osannolikt scenario, med potential att förinta både djur, natur och människor – ja, livet på jorden så som vi känner det.

Mot denna allvarsamma bakgrund känner jag tacksamhet över att finnas i ett sammanhang där fokuset ligger på besinning, helhetssyn och på dialog och samarbete för att finna lösningar. När denna tidning dimper ner i din brevlåda samlar sig

stora delar av FN-rörelsen till ett två dagar långt möte för att diskutera och ventilera de livsviktiga miljö- och klimatfrågorna. Jorden är vårt enda hem och vi måste skydda och värna det betydligt bättre än hittills. Att en despot med storhetsvansinne släppt lös krigets destruktiva krafter gör kampen för att rädda vår planet än mer brådskande och angelägen.

Redaktör AnnaLena Karlsson Andrews
annalena.karlsson.andrews@fn.se

I DET HÄR NUMRET

- 4** FN-konferens i Stockholm ska ge ny fart åt miljö- och klimatarbetet
- 7** Klimat- och miljöflyktingar i Östafrika får hjälp av FN-organisationer
- 8** Unga för klimatet – stort engagemang på FN-förbundets Ung-konferens
- 10** Markku Rummukainen är Sveriges representant i FN:s klimatpanel
- 11** FN och klimatfrågan – fyrsidigt faktablad med aktivitetstips
- 16** Val special – enkät om globala frågor med riksdagens åtta partier
- 18** Framsteg i vetofrågan: generalförsamlingen agerar mot stormakterna
- 19** Oscar Molander vald till ungdomsrepresentant i generalförsamlingen

I början av juni kommer miljö- och klimatfrågor att diskuteras under FN-konferensen Stockholm +50. Sverige är även värd för Världsmiljödagen den 5 juni som på temat "Only one earth" fokuserar på hållbar livsstil. Bilden är från Abisko nationalpark i norra Sverige.

FN-mötet Stockholm +50 ska ge ny fart åt klimat- och miljöarbetet

I början av juni samlas världssamfundet i Stockholm för att diskutera klimat och miljö under FN-konferensen Stockholm +50. Svenska FN-förbundet har laddat hela våren inför konferensen och arrangerar precis som för 50 år sedan ett större sidoevenemang för det civila samhället.

– Mänskligheten befinner sig i en nödsituation. Klimat och miljö måste få mycket mer uppmärksamhet och vi måste agera långt mycket mer kraftfullt, säger FN-förbundets ordförande Annelie Börjesson.

Den 5 juni 1972 var en historisk dag. För första gången någonsin kallade FN sina medlemsstater till en global konferens om miljöfrågor. Initiativet kom från Sveriges regering med statsminister Olof Palme i spetsen. Att den två veckor långa konferensen hölls i Stockholm var därför naturligt och denna milstolpe för både FN och det globala miljöarbetet kom att kallas Stockholmskonferensen.

I och med Stockholmskonferensen kom miljöfrågorna upp på världssam-

fundets dagordning men trots detta står mänskligheten i dag, 50 år senare, inför flera jättelika utmaningar. FN:s miljöorgan Unep menar att det råder tre parallella planetära kriser som vi själva skapat och som förstärker varandra: förlusten av biologisk mångfald, föroreningar och klimatförändringarna. Ovanpå detta drabbades världen nyligen av en global pandemi med katastrofala konsekvenser, bland annat i form av ökad fattigdom och hunger. Ett svårt globalt läge

har därefter förvärrats ytterligare då Ryssland gått till angrepp på Ukraina.

MILJÖ OCH KLIMAT

Mot denna mörka bakgrund framstår det som än mer angeläget att världssamfundet nu kraftsamlar kring miljö- och klimatfrågorna och lyfter dem vid FN-konferensen Stockholm +50 den 2-3 juni. Dess värdar Sverige och Kenya har satt "A healthy planet for all – our responsibility, our opportunity" som

ledord för mötet. Tanken är att betona att världens länder har ett gemensamt ansvar för planetens tillstånd men även att visa på lösningar och möjligheter.

Konferensen hålls på hög nivå med ministrar och andra högnivådelegater på plats. Förhoppningen är att den ska bidra till att öka takten i genomförandet av de globala målen och i omställningen till hållbara och gröna samhällen. Att främja en hållbar återhämtning efter coronapandemin är ytterligare en målsättning liksom att det internationella samfundet ska förenas i mer samarbete och mer konkret handling.

Johanna Lissinger Peitz, ambassadör för Stockholm +50, framhåller att arrangörerna strävar efter ett så inkluderande format som möjligt där stater, civilsamhälle, näringsliv och ungdomar samtalar med varandra.

– Vi befinner oss nu i ett decennium av genomförande av de globala målen och att olika grupper hörs och känner ägandeskap för processen är jätteviktigt. Mötet ska ge oss vägledning kring hur vi ska kunna öka takten i den gröna omställningen. Att diskutera kopplingen mellan olika miljöfrågor kommer att vara en nyckel till framgång, säger hon.

ARRANGERAR SIDOEVENT

Annelie Börjesson, Svenska FN-förbundets ordförande, gläds åt planerna.

– Det är fantastiskt roligt att FN-konferensen hålls i Stockholm! Och självklart är Svenska FN-förbundet engagerat, precis som vi var för 50 år sedan, säger hon.

Vid Stockholmskonferensen 1972 spelade FN-förbundet en viktig roll då man genomförde ett stort sidoevent, kallat Miljöforum, tillsammans med Sveriges ungdomsorganisationers landsråd. Det var första gången som det i FN-sammanhang arrangerades en parallell folkrörelsekonferens och upplägget har genom åren fått många efterföljare vid andra FN-konferenser.

Att FN-förbundet även denna gång skulle arrangera ett sidoevent var därför närmast en självklarhet. Klimatfrågan var dessutom en huvudfråga på förbundets kongress i juni 2021 och var föremål för både flera motioner och en styrelseproposition.

– Nu fick vi kongressbeslut på att hela rörelsen ska jobba mer med frågan.

Volontärer från FN-förbundet i Tanzania städar en av stränderna i Dar es Salaam under World Clean Up Day den 21 september 2019.

Samtidigt har det varit en fråga som engagerat många i vår rörelse under många år, säger Annelie Börjesson.

– Givetvis är det också en väldigt viktig och aktuell fråga; en ödesfråga för mänskligheten och för vår planet som gör sig alltmer påmind. Vi har ju fått flera alarmerande rapporter från FN:s klimatpanel under de senaste åren som gör att det finns en insikt om hur viktigt och brådskande arbetet för att hejda klimatförändringarna är.

UNEP INRÄTTADES

Ett av de mer konkreta resultaten av Stockholmskonferensen 1972 var inrättandet av FN:s miljöprogram Unep med huvudkontor i Kenyas huvudstad Nairobi. Unep är fortfarande det enda FN-organ som har huvudkontor i det globala Syd. Unep är även värd för flera av sekretariaten för globala och regionala miljökonventioner, däribland konventionen för biologisk mångfald (CBD) och konventionen om handel med hotade arter (CITES).

Inför 50-årsminnet av Stockholmskonferensen och Uneps bildande uppstod mot denna bakgrund en dragkamp om var det skulle firas; i Stockholm eller i Nairobi. Lösningen blev två konferenser och den i Nairobi – Unep@50 – hölls i mars i anslutning till FN:s miljöförsamling Unep. Annelie Börjesson deltog digitalt.

– När Unep och Unep@50 inleddes

hade kriget i Ukraina just börjat. Trots de fruktansvärda rapporter som kom därifrån var konferensdeltagarna överens om att arbetet för miljö och klimat måste fortgå, att vi inte fick prioritera ner det, vilket var positivt, säger hon.

– Det påminner om FN:s viktiga roll som mötesplats och om det stora arbete som pågår hela tiden i FN, och som betyder oerhört mycket för miljontals människor, men som inte syns i våra medier.

Unep sammanträder vartannat år och är det enda forumet som diskuterar samtliga miljö- och klimatfrågor samlat och globalt. Årets möte antog rekordmånga resolutioner. En stor framgång var att medlemsstaterna beslutade att inleda förhandlingar om ett globalt avtal om plastföroreningar. Ett annat viktigt beslut var att en vetenskaplig panel för hantering av kemikalier och avfall ska inrättas.

UTÖKAT SAMARBETE

Bland deltagarna under Unep@50 fanns även Svenska FN-förbundets systerorganisation i Tanzania, UNAT (United Nations Association of Tanzania). UNAT är ett av tre FN-förbund som Svenska FN-förbundet i nuläget bedriver utvecklingssamarbete med. I FN-förbundets nya internationella strategi lyfts UNAT fram som den partner som är först ut när det gäller ett utökat samarbete på klimatområdet.

– Planen är att vi i vårt samarbete ska fokusera på att skapa kunskap och engagemang om klimatet hos unga. Tanzania har en mycket ung befolkning och det är viktigt att den har kunskap om klimatförändringarna och om hur lokalsamhället kan skydda sig mot dem, säger Lovisa Kårelius på FN-förbundets internationella program.

– Aktiviteter som planeras framöver i Tanzania är bland annat trädplantering, uppsatstävlingar, diskussionsträffar och ett tredagars-event för skolungdomar där de ska ta fram förslag på hur klimatrelaterade problem i lokalsamhället ska kunna lösas, berättar hon.

Inför Stockholm +50 har världens FN-förbund tagit fram ett gemensamt uttalande som kommer att publiceras i samband med konferensens öppnande. Representanter för flera FN-förbund kommer också till Stockholm inför FN-förbundets livesända sidoeven på Kulturhuset den 31 maj -1 juni och medverkar också vid själva FN-konferensen den 2-3 juni.

LOKALA AKTIVITETER

Även den lokala svenska FN-rörelsen i form av FN-föreningar och FN-distrikt är i full gång med olika aktiviteter på temat miljö och klimat. Tre internationella dagar har särskilt uppmärksamats under våren: världsvattendagen den 22 mars, internationella dagen

för Moder Jord den 22 april och den biologiska mångfaldens dag den 22 maj. Ett aktionspaket för lokalt klimatarbete lanserades av FN-förbundet i april och runt om i landet har det arrangerats manifestationer, temadagar, seminarier och filmvisningar. Världsmiljödagen den 5 juni, som Sverige i år står värd för, blir ännu ett tillfälle att synas.

Bland unga i den svenska FN-rörelsen finns ett särskilt stort engagemang för klimatet och i början av maj arrangerades en särskild ungdomskonferens på detta tema.

– Att vår lokala rörelse är så engagerad för klimat och miljö har jättestor betydelse. Det är det som är FN-förbundet – våra aktiva föreningar som agerar över hela landet, påverkar lokalpolitiker och når ut till vanligt folk, säger Annelie Börjesson.

PARISAVTALET SKA HÅLLAS

Svenska FN-förbundets budskap i klimatfrågan är att världens regeringar – inklusive den svenska – måste uppfylla sina åtaganden enligt Parisavtalet så att den globala uppvärmningen kan begränsas till 1,5 grads höjning.

– Vi jobbar kontinuerligt med påverkan på det här området. Vi skriver artiklar, gör uttalanden och lyfter detta när vi träffar olika politiker och beslutsfattare, säger Annelie Börjesson.

Det som främst behövs framöver är

Gävle FN-förening firar Moder Jords dag den 22 april tillsammans med Gretas Gamlingar.

handlingskraft, fortsätter hon.

– Jag skulle önska att samhället vaknade upp och agerade på samma sätt som under pandemin. Då såg vi hur regeringarna agerade kraftfullt med olika stödpaket och andra insatser men vi medborgare fick också göra vårt – hålla avstånd, inte umgås som vanligt, använda munskydd, etc. På samma sätt skulle vi alla behöva hjälpa till med klimatet. Det handlar ju om oss alla som lever på jorden.

■ AnnaLena Karlsson Andrews

Läs mer om klimatkonferensen för unga på sid 8!

Stockholmskonferensen 1972

Den 5-16 juni 1972 hölls FN:s första miljökonferens i Stockholm på initiativ av Sveriges regering. Konferensen – the UN Conference on the Human Environment – samlade representanter för 113 länder under parollen "only one earth" och lade grunden för FN:s fortsatta miljöarbete.

Bland resultaten märks den så kallade Stockholmsdeklarationen med 26 principer om miljö och utveckling. En av de viktigaste var princip 21, även kallad "no harm principle", som erkänner staters rätt att formulera sina egna miljömål samtidigt som den slår fast att nationella aktiviteter inte får ha negativ effekt på andra staters miljö. Konferensen beslutade också om inrättandet av FN:s miljöprogram Unep och instiftade världsmiljödagen den 5 juni.

Tack vare Stockholmskonferensen fördes miljöfrågorna upp på den globala politiska dagordningen och grunden lades för FN:s konferens om miljö och utveckling i Rio de Janeiro tjugo år senare (1992).

Världshorisont nr 4/1972 återgav Stockholmsdeklarationen i sin helhet och innehöll dessutom en längre analys av den internationellt engagerade förlagsdirektören Herman Stolpe. Han berättar bland annat

om hur det under konferensen väckte stort uppseende och irritation, särskilt från USA, "när först Sveriges statsminister Palme och längre fram hans indiska kollega Indira Gandhi klart sa ifrån, att moderna krig utgör de farligaste miljöhoten och att inget miljöprojekt kan överleva ett stort krig." Sovjetunionen och de andra länderna i det dåvarande östblocket deltog inte i konferensen i protest mot att Östtyskland inte fick delta då landet inte var medlem i FN.

Slutklämmen på Stolpes text lyder: "Är alla dessa välmenande uttalanden idel luftbubblor, som försvinner ut i våltalighetens rymd utan att avsätta några praktiska resultat? Man grips av misstro, när man tar del av analyser av u-ländernas inre politik och i-ländernas "bistånd" till de fattiga länderna. Men trots all kritik, som med fog kan riktas åt båda hållen, måste FN:s miljökonferens hälsas med tillfredsställelse: Den har självfallet inte löst miljöförhållanden, men den är ett uttryck för en allmänt spridd insikt om att dessa problem är av livsviktig natur för hela mänskligheten, varför alla länder och folk måste engageras i strävandena att samordna krafterna för att nå fram till bärande lösningar".

22-åriga Esperance lever i flyktingläger efter att hennes hemtrakter förra året drabbades av svåra översvämningar. På ryggen bär hon sitt barn.

Foto: Arnel Ikonzimana/IOM Burundi

(Migration, Environment and Climate Change) har idag regionkontor i Bangkok, Dakar, Kairo, Nairobi, San José och Wien.

Lisa Lim Ah Ken är regional specialist på MECC-kontoret i Nairobi.

– IOM ska förebygga men samtidigt skapa beredskap för klimatflykt. Vi samarbetar med andra aktörer i regionen och har även ett nära samarbete med andra delar av FN, säger hon.

Som regional specialist stödjer Lisa Lim Ah Ken kollegor på de tio landkontoren i regionen med rådgivning, teknisk information, utbildning, kontakter, resursmobilisering och annat som de kan tänkas behöva inom området miljö- och klimatomvandring. Hon ägnar också mycket tid åt kontakter och nätverkande med olika aktörer, däribland regeringar, icke-statliga organisationer och FN-partner.

UTSATTA GRUPPER

Lisa Lim Ah Ken lyfter också situationen för de mest utsatta grupperna i befolkningen. Äldre, personer med funktionsnedsättning, kvinnor och barn drabbas hårt i alla kriser och Lisa Lim Ah Ken menar att dessa grupper blir extra utsatta även när det kommer till klimatomvandringar.

– Miljö- och klimatflyktingar som grupp är också särskilt sårbara. I en afrikansk kontext är de ofta beroende av jorden och naturen för sin försörjning och därför kan det vara svårt för dem att hitta annat slags arbete. De är också ofta fattiga från början och det kan vara svårare för dem att etablera sig på en ny plats då de saknar sociala nätverk men också att överhuvudtaget kunna fly, säger hon.

Afrikas horn drabbades 2018 av svår torka vilket ledde till stor osäkerhet kring tillgången på mat och vatten för tolv miljoner människor. Därefter följde två år med kraftig nederbörd vilket gynnade gräshoppor som i sin tur förstörde många skördar. Försörjningsmöjligheterna för många människor har minskat drastiskt och fattigdomen har ökat kraftigt. 6,5 miljoner människor befann sig på flykt inom regionen år 2020. Dessa siffror förväntas stiga till följd av klimatomvandringar och miljöfaktorer.

■ Nora Eklöv

Klimatomvandringar i Östafrika

Allt fler tvingas fly undan extremväder

Klimatomvandringar tvingar allt fler människor på flykt. Världshorisont har djupdykt i situationen i Östafrika där extremväder gör det allt svårare att odla, hålla boskapsdjur och hitta drickbart vatten.

Miljontals människor tvingas fly på grund av klimatomvandringar varje år. De flesta migrerar inom sina egna länder men det finns också de som behöver hjälp med att ta sig till andra länder. Världsbanken räknar med att 140 miljoner människor kommer att tvingas på flykt på grund av klimatomvandringar innan år 2050. Afrika är värst drabbat då stigande temperaturer, oförutsägbart nederbörd och stor risk för naturkatastrofer förvärrar konflikter och skapar osäkerhet.

En av klimatomvandringarna är 22-åriga Esperance. Hon bor i ett flyktingläger i utkanten av Burundis tidigare huvudstad Bujumbura efter att hennes hem i Gatumba spolades bort i de stora översvämningar som drabbade landet förra året. Hon och tusentals andra var tvungna att lämna sina hem och börja om på en helt ny plats.

TACKSAM FÖR STÖD

Esperance är engagerad i den provisoriska kyrkan som finns i lägret och tackar gud för att hon överlevt. Hon är

Gatumba i Burundi har drabbats hårt av kraftiga regn och översvämningar.

Foto: Lauriane Wafar/OCHA

tacksam för det stöd som finns att tillgå för människor på flykt.

– Vi i kyrkan är glada idag för att några av oss valts ut till att få hyresstöd från IOM. Jag hoppas att det blir min tur nästa gång, säger hon och syftar på det ekonomiska stöd som FN:s organisation för migration (International Organization for Migration, IOM) ger för att familjer på flykt ska kunna få en bostad.

IOM var 2015 det första FN-organet som inrättade en enhet som jobbar uteslutande med att hjälpa människor som flyr undan klimatomvandringar och naturkatastrofer. Enheten MECC

Foto: Nora Elmov

Ett hundratal unga deltog i FN-förbundets klimatkonferens i maj. Konferensen rymde både FN-rollspel och en mängd andra aktiviteter.

Klimatkonferens för unga

Ungas röster lyfts inför Stockholm +50

Samail grillar majs och andra grönsaker till fredagens middag.

Foto: Mahir Tataric

Den 6-8 maj arrangerades en klimatkonferens för unga på Kärsgården i Stockholm. Där samlades ett hundratal ungdomar för att lyssna på föreläsningar, umgås, delta i workshops och hålla FN-rollspel.

Solen sken när ungdomar från hela landet en fredagseftermiddag i maj intog Kärsgården för en fullspäckad helg. Konferensen arrangerades av Svenska FN-förbundet och många av deltagarna är engagerade i en lokal FN-förening eller i FN-elevföreningen på en FN-skola.

Klimatkonferensen rivstartade med ett FN-rollspel där internationella förhandlingar simulerades. Deltagarna representerade olika länder och fick lägga fram resolutioner och hålla tal för att föra sitt lands talan i tre olika utskott. Frågorna kretsade kring klimat-

flyktingar, plasten i våra hav och rätten till vatten.

Under lördagen stod föreläsningar och workshops på agendan. Bland annat höll Världsnaturfonden, WWF, en föreläsning på temat "Världen är stor men du är större". Deltagarna fick tips på hur man kan engagera sig för klimatet och sprida information om de globala målen. Också Sveriges koldioxidutsläpp och hur dessa påverkar miljön i andra länder diskuterades.

Vidare hölls en digital paneldiskussion med FN-förbunden i Georgien och Armenien. Inför diskussionen fick

Varför är du engagerad för klimatet?

◀ Emric Furberg, 17 år, Umeå

Det är viktigt att vi agerar för klimatet så snart som möjligt. Vi har tyvärr inte all tid i världen. Jag läste att "jorden har vi inte fått, vi lånar den" och det är väldigt sant. Det är vårt ansvar att förvalta den.

Alithy Djiemo, 17 år, Kramfors ►

Jag vill bidra till en bättre framtid för kommande generationer, mina barn och barnbarn. Det är en viktig fråga som många borde ta mer seriöst för klimatet kommer att påverka oss alltmer ju mer tiden går.

Engagerade diskussioner under en förflyttning mellan två programpunkter.

Leymuun Farah, Lotta Wiechel och Terese Johansson (från vänster) var tre av funktionärerna under konferensen.

deltagarna förbereda ståndpunkter som underlag till ett globalt policydokument för att lyfta unga röster i civilsamhället inför FN-mötet Stockholm +50. Till exempel togs det upp hur unga kan bli mer involverade i forum där klimatfrågan diskuteras och hur man i tidig ålder kan få kunskap om miljö och natur genom skolan.

En föreläsning och workshop hölls av Yasmine Djelloul och Oscar Molander, ungdomsrepresentanter i FN:s generalförsamling. Där fick deltagarna inspira-

tion till att våga ta plats i civilsamhället, i påverkansarbete och i kontakt med politiker. De fick även reflektera över ungas engagemang i samhället och över sitt förtroende för FN.

Konferensen avslutades på söndagsförmiddagen med utvärdering, samarbetsövningar och en brännbollsmatch i solskenet. Många av deltagarna uttryckte att helgen gett dem en känsla av hopp inför framtiden.

■ Nora Eklöv

Marcus Karlén och Selver Berbic.

Emmy Slättli och Leo Strandh representerar Demokratiska republiken Kongo i FN-rollspelet och förbereder sina förslag.

Hanifa Ishaq, Frida Quennerstedt, Halal Aljumaat och Emma Björnell (från vänster) har full fokus på att formulera sina länders resolutioner.

◀ Isabelle Viberg, 17 år, Örebro

Vi har bara en jord. Om vi inte gör något för klimatet nu, när ska vi då göra det? Och om inte vi ungdomar engagerar oss, vem ska då göra det? Det är viktigt att vi inser hur allvarlig situationen är och agerar.

Alexandra Alpsten, 18 år, Lysekil ▶

Jag har alltid varit en naturvän och jag har märkt att saker förändrats i naturen. Till exempel finns det inte lika mycket fisk i havet som när jag var barn och det är uppenbart att klimatförändringar faktiskt sker.

Markku Rummukainen

”All politik har klimatkoppling”

Foto: Maxim Tolchinsky/Unsplash

Det blir alltmer bråttom att minska utsläppen om vi ska nå klimatmålen. Klimatpolitiken måste också genomsyra alla andra områden, säger Markku Rummukainen.

Markku Rummukainen har lång erfarenhet inom klimatområdet. Ett av hans viktigaste budskap är att klimatpolitiken måste genomsyra alla andra områden. Det finns fortfarande möjlighet att kraftigt minska utsläppen men om vi ska nå klimatmålen är tiden knapp.

Klimatförändringarna ökar i omfattning och människan, samhället och naturen påverkas alltmer – men det finns lösningar. Så sammanfattar Markku Rummukainen, professor i klimatologi vid Lunds universitet, budskapet i de delrapporter som FN:s klimatpanel IPCC hittills har släppt som en del av sin senaste kunskapsutvärdering. Det är den sjätte sedan 1990.

– Det finns positiva tecken men om vi inte vidtar fler och mer kraftfulla åtgärder kommer vi inte kunna uppnå Parisavtalets mål, säger han.

KONTAKT MED IPCC

Rummukainen är Sveriges representant i IPCC och har lång erfarenhet av klimatmodellering. IPCC är en del av FN-systemet och dess medlemmar utgörs av världens länder. Arbetet som Sveriges representant innebär att Markku

Rummukainen är länken mellan klimatanalysens arbete och Sveriges regering.

– Länders representanter deltar i panelens beslutsmöten och informerar om panelens arbete och möjligheter att medverka i det. Jag var tidigare med som forskare när den femte kunskapsutvärderingen gjordes och bidrog då som författare, säger han.

Genom åren har kunskapsläget om klimatförändringarna förbättrats väsentligt. I de första rapporterna var slutsatserna som drogs mycket mer försiktiga, summerar Markku Rummukainen.

– Klimatfrågan är nu en större utmaning än för några år sedan och lösningarna ger sig inte av sig självt. Många tänker på klimatpolitik som ett eget område men all politik har klimatkoppling. Och det behövs bättre samordning så att beslutsfattarna inte tar motstridiga

beslut utan i stället driver igenom beslut som kan vara bra på olika plan, säger han.

Ett exempel är fler gröna och blå lösningar i städer – till exempel parker, stadsodlingar, vattendrag och dammar – som dels kan ge ökad livskvalitet och renare luft, dels kan ge skydd mot översvämningar och bidra till utsläppsminskningar.

VARMARE I SVERIGE

IPCC tittar inte på hur enskilda länder påverkas av klimatförändringarna men det finns andra aktörer i Sverige som studerar klimateffekterna lokalt. En av dem är Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut, SMHI.

– Om den globala uppvärmningen blir två grader kommer det bli lite varmare hos oss. Vi kommer få ökad nederbörd, särskilt vintertid, kraftigare skyfall och de varmaste dagarna kommer att vara varmare än den genomsnittliga uppvärmningen, säger Markku Rummukainen.

Förutom att vara Sveriges representant till IPCC sitter han med i Sveriges klimatpolitiska råd. Rådet består av ett tiotal experter som oberoende utvärderar regeringens klimatpolitik.

Sveriges utsläpp minskar sedan en tid tillbaka, mycket tack vare tidigare åtgärder och arbetet med att verkställa de uppställda klimatmålen.

GÅR FÖR LÅNGSAMT

– Men det går för långsamt, precis som i resten av världen. Vi har en stor del av resan kvar, säger Rummukainen och påtalar att det redan finns lösningar som går att genomföra för att snabba på takten. Det finns teknik för att utöka andelen förnybar energi. Det går att effektivisera material- och energianvändning. Ändrade matvanor och färre transporter kan också driva fram en minskning av utsläppen.

– Vissa av de här lösningarna är inte ens dyra men det tar alltid tid att byta

Fortsättning på sid 15.

FN FAKTA.

FN OCH KLIMATET

Foto: Nasa

Planeten jorden.

Akut läge för planeten jorden

Parisavtalet trädde i kraft 2016 med syftet att begränsa den globala uppvärmningen och stärka hanteringen av klimatförändringarna. Idag kan vi se att utvecklingen inte går tillräckligt snabbt, vare sig för att förhindra en större temperaturökning eller för att anpassa samhällen till ett förändrat klimat. Ju större temperaturökningen blir, desto mer höjs havsnivåerna och risken ökar för naturkatastrofer och för att delar av kontinenter ska bli obebodliga.

I slutet av 1980-talet började klimatfrågan dyka upp på allt fler politiska agendor. 1988 hölls en klimatkonferens i Toronto och FN:s generalförsamling antog en resolution som slog fast att klimatet var en gemensam mänsklig angelägenhet. Meteorologiska världsorganisationen (WMO) och FN:s miljöprogram (Unep) bildade samma år FN:s klimatpanel. Sedan dess har panelen (IPCC, Intergovernmental Panel on Climate Change) haft i uppdrag att samla och utvärdera vetenskapen kring klimatförändringarna och diskutera vilka åtgärder som kan vidtas för att lindra effekterna av dem. I sina senaste

rapporter har IPCC slagit fast att det är mycket bråttom att minska utsläppen om alltför farlig påverkan på klimatsystemet ska kunna undvikas.

Till grund för världssamfundets arbete med klimatfrågan ligger FN:s ramkonvention om klimatförändringar, UNFCCC (United Nations Framework Convention on Climate Change), som antogs 1992 i samband med konferensen om miljö och utveckling i Rio. Begreppet ramkonvention innebär att den kan utökas eller ändras med tiden. Konventionens målsättning kan kortfattat sägas vara att minska mängden växthusgaser i atmosfären och anpassa

våra samhällen så att de värsta scenarierna kan undvikas. Arbetet kring konventionen bedrivs av ett sekretariat (UN Climate Change Secretariat) i Bonn med cirka 450 anställda. Sedan 2016 är Patricia Espinosa från Mexico generalsekreterare för sekretariatet, en position som även kallas FN:s klimatchef.

De stater som anslutit sig till klimatkonventionen har haft förhandlingsmöten (COP, Conference of the Parties) varje år sedan 1995. COP3 i Kyoto 1997 ledde fram till Kyotoprotokollet som var det första internationella avtalet under ramkonventionen. Kraven i protokollet berörde dock ett begränsat antal länder

Den globala uppvärmningen leder till smältande glaciärer och isar. Bilden visar polarisen vid Svalbard.

och ansågs av många vara för svaga för att ge några betydande utsläppsminskningar. Protokollet ledde dock till initiativ som till exempel ”cap and trade”, som innebär att det sätts ett tak för hur mycket koldioxid som får släppas ut på en given marknad. Utsläppsrätter kan då säljas av parter som inte släpper ut hela sin kvot. Ett land kan också få släppa ut mer än vad det åtagit sig genom att finansiera åtgärder för utsläppsminskningar i andra rika länder som har åtaganden under protokollet (gemensamt genomförande; Joint Implementation, JI) eller i utvecklingsländer (mekanismer för ren utveckling; Clean Development Mechanisms, CDM) så länge den totala mängden utsläpp blir densamma.

PARISAVTALET

Förhandlingarna under klimatkonventionen brottas med en rad svårigheter. Alla beslut fattas med konsensus vilket gör det svårt att fatta ambitiösa beslut och motsättningarna mellan grupper av länder har varit stora. Till exempel har ansvaret för olika utsläpp och hur de ska mätas varit komplicerade frågor.

Trots de många utmaningarna lyckades man vid COP21 i Paris i december

2015 enas om ett rättsligt bindande globalt klimatavtal, Parisavtalet (Paris Agreement), som tog vid när Kyotoprotokollets andra åtagandeperiod löpte ut 2020. Parisavtalet skulle träda i kraft när minst 55 länder, som stod för minst 55 procent av de globala utsläppen av växthusgaser, ratificerat det och presenterat sina planer för minskade utsläpp. De flesta trodde att det skulle dröja flera år då det tog sju år för Kyotoprotokollet. Men processen med Parisavtalet gick betydligt snabbare och den 5 oktober 2016 hade 74 länder, som stod för sammanlagt 58,82 procent av utsläppen, lämnat in sina ratificeringar och fått dem godkända. Trettio dagar senare, den 4 november, trädde avtalet i kraft.

Vid denna tidnings pressläggning i maj 2022 hade 192 stater – nästan alla självständiga stater i världen – och EU ratificerat Parisavtalet. Sverige ratificerade det i oktober 2016. När ett land ratificerat avtalet tar det fyra år att lämna det, en regel som kallas Trumpklausulen då tanken var att den skulle hindra Donald Trump från att dra USA ur avtalet ifall han valdes till president i november 2016. Trots att Donald Trump

mycket riktigt inledde en sådan process fullföljdes den, tack vare denna regel, först i slutet av hans presidentperiod. Hans efterträdare Joe Biden valde att omedelbart begära inträde i avtalet igen. Parisavtalet slutar inte gälla oavsett hur många länder som drar sig ur det och det saknar slutdatum.

Parisavtalet kräver att alla stater hjälper till att minska utsläppen men mest ansvar läggs på de rika länderna. Höginkomstländerna är också skyldiga att hjälpa mindre resursstarka länder att utvecklas på ett miljövänligt sätt genom att till exempel dela med sig av tekniska lösningar. Alla länder ska också ha planer för hur befolkningen ska skyddas mot effekterna av de klimatförändringar som redan är oundvikliga till följd av den pågående uppvärmningen. Avtalet slår fast att den globala medeltemperaturen ska hållas väl under 2 grader (jämfört med förindustriell tid) men säger samtidigt att parterna ska sträva efter att begränsa temperaturökningen till max 1,5 grad. Redan denna nivå medför omfattande rubbningar av ekosystem och stora samhälleliga skador och förluster.

De klimatplaner, inklusive utsläppsmål, som varje land satt upp enligt avta-

Foto: Mostphotos/Fugan

13 BEKÄMPA KLIMATFÖRÄNDRINGARNA

Mål 13

Mål 13 i Agenda 2030 handlar om att bromsa klimatförändringarna och lindra effekten av dem. Många av de andra 16 målen berörs också av klimatet. Klimatförändringarna förväntas leda till extremt väder, fler naturkatastrofer och konkurrens om knappa resurser. Detta hotar till exempel både matsäkerheten (mål 2: ingen hunger), bostäder (mål 11: hållbara städer och samhällen) och freden (mål 16: fredliga och inkluderande

samhällen). Att IPCC fick Nobels fredspris 2007 är ett tecken på att medvetenheten om klimatets betydelse för människors säkerhet har ökat.

Mål 13: Bekämpa klimatförändringarna*

Delmål:

13.1 Stärka motståndskraften mot och förmågan till anpassning till klimatrelaterade faror och naturkatastrofer i alla länder.

13.2 Integrera klimatåtgärder i politik, strategier

let började gälla 2020 och ska uppdateras vart femte år. På COP26 i Glasgow 2021 beslutades dock att parterna ska uppdatera sina planer till COP27 (i november 2022) då de än så länge inte räcker till för att mänskligheten ska kunna nå målet om max 2 graders uppvärmning.

OM KLIMATFÖRÄNDRINGARNA

Att den globala medeltemperaturen ökar betyder inte att det blir varmare och torrare överallt utan att vädret kommer att bli mer extremt och mindre förutsägbart. Det är naturligt att både klimatet och nivåerna av växthusgaser i atmosfären förändras men det har aldrig tidigare skett i lika snabb takt och omfattning som det gör nu. Trenderna de senaste decennierna är tydliga; varmere rekord slås gång på gång och stora områden blir torrare och torrare. Samtliga glaciärer och områden med permafrost har antingen redan smält eller minskat i storlek eller beräknas göra det inom en snar framtid.

Det finns också återkopplingsmekanismer i naturen som kan påskynda uppvärmningen. Ett exempel är att is och snö reflekterar en stor andel av solinstrålningen, vilket förhindrar en snabbare uppvärmning. Men smältande is blir mörkare, absorberar mer värme från solen och smälter därmed fortare. Ett annat exempel är att ett varmare klimat gör att den så kallade permafrosten tinar vilket leder till stora utsläpp av den starka växthusgasen metan vilket i sin tur påskyndar uppvärmningen. Det är bland annat dessa fenomen som gör att man pratar om tröskeffekter: vid en viss punkt tar de överhanden och blir självförstärkande och då är det antagligen för sent att stoppa den globala uppvärmningen.

Temperaturen är idag 1,09 grader

Förödelse efter att en tropisk storm passerat den lilla östaten Dominica.

högre än före den industriella revolutionen, vilket innebär att drastiska åtgärder behöver vidtas om temperaturökningen ska kunna begränsas till väl under 2 grader. De växthusgaser som anses utgöra stora hot just nu är bland annat koldioxid, metan och lustgas. Samtidigt är kunskapen om många återkopplingsmekanismer, som kan utgöra stora risker, fortfarande osäker.

I augusti 2021 kom en rapport från IPCC med titeln Den vetenskapliga grunden. Den konstaterar att halten koldioxid i atmosfären i dag är högre än vad den varit på åtminstone två miljoner år. Samtidigt är den globala medeltemperaturen den högsta på flera århundraden till årtusenden och kommer att fortsätta öka till åtminstone mitten av 2000-talet. Mänskliga aktiviteter har förändrat jordens klimat, slår rapporten fast och radar upp flera exempel. Mängden nederbörd globalt har ökat, nederbördsmönstren har förändrats, glaciärer världen över har minskat i utsträckning och havsnivån har stigit med 20 centimeter sedan 1901. Effekterna av ett förändrat klimat går nu att se på alla kontinenter. Ju högre den globala medeltemperaturen

blir, desto större blir förändringarna i vädermönster och på ekosystemen. Exakt hur olika ekosystem kommer att reagera är dock svårbedömt.

KLIMATANPASSNING

Idag är det känt att vi människor behöver förbereda oss för att anpassa oss till klimatförändringar, för även om alla utsläpp skulle stoppas idag skulle vi ändå få leva med ett förändrat klimat under lång tid. Hur förberedda våra samhällen är kommer att ha stor betydelse för hur de klarar ett mer oförutsägbart klimat och extremt väder av olika slag. Det kan till exempel handla om att säkra matproduktionen genom att använda grödor som är motståndskraftiga mot översvämningar eller utforma odlingar på sätt som gör dem svåröversvämmade. I städer kan en viktig anpassningsåtgärd vara att minska andelen hårda ytor och ersätta dem med grönområden för att minska risken för översvämningar. Ett tredje exempel på anpassningsåtgärder är att ta vara på de förändringar som ändå sker, till exempel att växtsäsonger för grödor i vår del av världen blir längre vilket möjliggör ökad matproduktion.

och planering på nationell nivå.

13.3 Förbättra utbildningen, medvetenheten och den mänskliga och institutionella kapaciteten vad gäller begränsning av klimatförändringarna, klimatanpassning, begränsning av klimatförändringarnas konsekvenser samt tidig varning.

13.a Fullfölja det åtagande som de utvecklade länder som är parter i Förenta Nationernas ramkonvention om klimatförändringar gjort gällande, en målsättning att till 2020 gemensamt mobi-

lisera 100 miljarder US-dollar årligen från alla typer av källor för att tillgodose utvecklingsländernas behov vad gäller meningsfulla begränsningsåtgärder och insyn i genomförandet samt så snart som möjligt finansiera och operationalisera den gröna klimatfonden fullt ut.

13.b Främja mekanismer för att höja förmågan till effektiv klimatrelaterad planering och förvaltning i de minst utvecklade länderna med särskilt fokus på kvinnor, ungdomar samt lokala

och marginaliserade samhällen.

* Med beaktande av att Förenta Nationernas ramkonvention om klimatförändringar är det främsta internationella, mellanstatliga forumet för förhandlingar om hur världen ska hantera klimatförändringarna.

Sverige först med unikt klimatmål

Regeringen tog i april emot Miljömålsberedningens delbetänkande där det bland annat föreslås att det klimatpolitiska ramverket ska kompletteras med mål för att minska så kallade konsumtionsbaserade utsläpp. Det innebär att de utsläpp som svensk konsumtion orsakar utomlands inkluderas i Sveriges klimatmål.

– Klimatpolitiken behöver långsiktighet för att nödvändiga förändringar ska kunna komma till stånd. Därför är det väldigt positivt att samtliga riksdagspartier står bakom dessa världsunika och ambitiösa förslag, säger klimat- och miljöminister Annika Strandhäll.

De mål föreslås är:

- mål för konsumtionens klimatpåverkan, inklusive ett långsiktigt mål om att nå nettonollutsläpp till 2045,
- mål för exportens klimatpåverkan,
- mål om att inkludera den internationella flygets och sjöfartens klimatpåverkan i Sveriges långsiktiga territoriella klimatmål,
- mål om att inkludera koldioxidutsläpp från inrikes flyg i etappmålet för inrikes transporter till 2030,
- mål om att utsläppen från offentligt

upphandlade varor och tjänster ska minska snabbare än utsläppen från samhället i övrigt. Miljömålsberedningen föreslår även ett paket styrmedel och åtgärder inom detta område, inklusive ett krav att beakta de nationella klimatmålen i offentlig upphandling.

FN-förbundets medlemsorganisation Naturskyddsföreningen välkomnar förslagen.

– Så mycket som 60 procent av svenskarnas utsläpp sker utomlands. Hittills har dessa utsläpp varit osynliga i den svenska klimatstatistiken. Att de nu kommer inkluderas i Sveriges utsläppsmål är historiskt och något som Naturskyddsföreningen med flera länge har drivit på för att uppnå, säger Karin Lexén, generalsekreterare i Naturskyddsföreningen.

Foto: Sandra Rimsved

Klimatkonferens för unga. Den 6-8 maj arrangerade Svenska FN-förbundet en klimatkonferens för unga på Kärsögården i Stockholm. Ett hundratal personer kom från hela landet för att diskutera och lära sig mer om klimatfrågan genom bland annat föreläsningar och workshops. Under konferensen genomfördes även ett FN-rollspel där tre utskott behandlade frågor rörande plast i haven, klimatflyktingar och rätten till vatten.

DET HÄR KAN DU GÖRA:

Vi människor befinner oss i ett avgörande skede i historien då det blir alltmer brådskande att dämpa den globala uppvärmningen och de klimatförändringar som följer i dess spår. Alla insatser, stora som små, för att driva utvecklingen i rätt riktning är värdefulla. Här är några förslag på vad DU kan göra:

Sprid detta faktablad!

Det första steget för att aktivera sig är att läsa på och med serien FN-fakta vill FN-förbundet erbjuda en kontinuerlig vidareutbildning i aktuella globala frågor. Detta faktablad om FN och klimatfrågan kan beställas kostnadsfritt mot porto (30 ex om du är medlem i FN-förbundet, 10 ex för övriga). Beställ en bunt och hjälp till att sprida kunskap om denna viktiga fråga! Skriv till: vardshorisont@fn.se!

Kolla in vårt engagemangspaket!

FN-förbundet har under våren 2022 tagit fram ett engagemangspaket för klimatfrågan som är fritt att använda för den som är medlem eller aktiv inom FN-rörelsen. Det inkluderar bland annat en presentation (i form av Powerpoint), ett quiz för att engagera andra och diverse fysiskt material som kan beställas utan kostnad. Läs mer om hur du kan aktivera dig för klimatet på fn.se!

Påverka våra politiker!

Det är viktigt att politiker på olika nivåer förstår att de har medborgarnas mandat för en kraftfull klimatpolitik. Du kan göra din röst hörd och påverka andra genom att skicka insändare till lokaltidningen där du förklarar varför klimatfrågan är så viktig. Du kan även skriva direkt till de politiska partiernas företrädare. Riksdagens ledamöter finns på riksdagen.se under "Ledamöter & partier".

Fortsättning från sid 10.

kurs och det är lätt att fortsätta i gamla invanda spår, konstaterar han.

Hur snabbt utvecklingen kommer att gå beror på enskilda länder, företag och individer och hur dessa olika grupper samspelar. Ett effektivt klimatarbete förutsätter att alla i samhället inkluderas. Här utgör civilsamhället en viktig komponent, liksom mobiliseringen av unga.

– Det finns också fler och fler exempel på klimatjuridik, det vill säga att grupper, organisationer eller individer stämmer stater eller företag för att de inte lever upp till sina åtaganden, säger Markku Rummukainen.

FN HAR VIKTIG ROLL

FN har en väldigt viktig roll att spela i klimatfrågan. Det är den arena där alla länder finns representerade och kan arbeta tillsammans.

– Det är där klimatpanelen finns och klimatförhandlingarna genomförs. FN:s miljöprogram Unep gör egna årliga genomgångar av hur långt världen är från att uppnå klimatmålen i termer av både utsläpp och anpassning, säger

Markku Rummukainen.

Lägg därtill att utsläpp från flyg och sjöfart förhandlas av särskilda FN-organ och att de globala målen för hållbar utveckling kunde antas i FN 2015 som en del av Agenda 2030.

– Hållbar utveckling är intimt kopplat till klimatåtgärder och klimatutvecklingen. Det finns de som säger att FN inte gjort tillräckligt mycket men man kan också vända på det och fråga sig var hade vi stått i dag om vi inte haft

FN som plattform, säger Markku Rummukainen. Parisavtalet har exempelvis börjat ge viktiga avtryck i det globala klimatarbetet

genom de nationella klimatplanerna som ska bidra till målet att den globala temperaturökningen ska begränsas till långt under två grader, med strävan efter 1,5 grad.

– Det har bidragit till att vi inte längre verkar vara på väg mot en värmeökning på fyra till fem grader, så som det såg ut förr. Ländernas planer pekar just nu mot två till tre grader, säger Markku Rummukainen.

STOCKHOLM +50

I år är det 50 år sedan FN:s första miljökonferens ägde rum i Stockholm och i

Foto: Lunds universitet/Mennel Ruona

Markku Rummukainen är Sveriges representant i IPCC.

juni hålls FN-mötet Stockholm +50.

Rummukainen, som medverkar vid FN-förbundets sideevent inför FN-konferensen, hoppas att Stockholm +50 ska leda till en ambitionshöjning och kanske ytterligare utfästelser eller beslut inom klimat-, miljö- och hållbarhetsområdet.

– Det är viktigt att de olika arenorna stärker varandra. Arbetet med att nå klimatmålen kan exempelvis stärka arbetet med att skydda ekosystem och biologisk mångfald. Världen måste helt enkelt bli mycket bättre på att ta vara på kopplingarna mellan olika områden, säger Markku Rummukainen.

■ Görrel Espelund, frilansjournalist

Miljöarbete med livet som insats

Den svåra situationen för miljörettsförsvarare var ämnet för ett högnivåmöte som Sverige arrangerade tillsammans med FN:s kontor för mänskliga rättigheter i mars. Enligt Global Witness dödade i snitt fyra miljörettsförsvarare i veckan under 2020 för sitt arbete för att skydda miljön vid bland annat industriella projekt och skogsavverkning. Mångdubbelt fler har utsatts för hot, trakasserier och verbalt och fysiskt våld.

Ett exempel är Vietnam där fyra framträdande miljörettsförsvarare har dömts till upp till fem års fängelse för skatteflykt. Bakgrunden är de utländska bidrag som de fått till stöd för sitt arbete och som de vietnamesiska myndigheterna hävdar att de borde betalat inkomstskatt för.

Särskild rapportör för klimat och MR

FN:s MR-råd utnämnde i april Ian Fry till särskild rapportör för att främja och skydda mänskliga rättigheter i samband med klimatförändringar. Han blir den förste personen på den nyinrättade posten. Ian Fry är medborgare i både Australien och den lilla önationen Tuvalu och har företrätt de minst utvecklade länderna i de globala klimatförhandlingarna. Tuvalu har spelat en viktig roll för att påvisa den katastrofala effekten av stigande havsnivåer.

Beslutet att inrätta den nya posten togs i oktober 2021 då MR-rådet även för första gången slog fast att en ren, hälsosam och hållbar miljö är en mänsklig rättighet. Sedan 2012 finns även en särskild rapportör för miljö och mänskliga rättigheter.

Snart dags för IPCC:s syntesrapport

I oktober publicerar FN:s klimatpanel IPCC den sammanfattande så kallade syntesrapporten (Assessment Report 6, AR6) för den pågående sjätte kunskapsutvärderingen. Det blir den hittills mest omfattande rapporten från IPCC och tusentals forskare från hela världen står bakom den. Inom ramen för AR6 har tre delrapporter redan publicerats: *Den naturvetenskapliga grunden* (augusti 2021), *Effekter, anpassning och sårbarhet* (februari 2022) samt *Att begränsa klimatförändringen* (april 2022).

2018-2019 publicerades även tre specialrapporter inom AR6: *1,5 graders global uppvärmning*, *Klimatförändringar och marken samt Havet och kryosfären i ett förändrat klimat*.

Foto: Erich Westendorp/Pixabay

Sveriges riksdag är belägen på Helgeandsholmen mellan Gamla Stan och Norrmalm.

Så ser partierna på biståndet och FN

Den 11 september är det allmänna val i Sverige och den politiska temperaturen stiger för varje vecka som går. För att hjälpa landets FN-vänner

att navigera mellan valsedlarna skickade Världshorisont två frågor till de åtta partierna i Sveriges riksdag.

	<i>Hur stor andel av Sveriges BNI bör gå till bistånd och varför?</i>	<i>Varför ska man rösta på er om man vill stärka FN och det globala samarbetet?</i>
VÄNSTERPARTIET: 	Vi vill att enprocentsmålet ska göras om till ett enprocentsgolv som utvecklings-samarbetet inte får understiga. Vi vill dessutom se ett additionellt klimat-bistånd utöver detta.	Vi vill se en rättvis och jämlik värld där alla människor har samma möjligheter och frihet att leva det liv de vill. FN har en unik roll och ställning i världen. Trots sina brister finns det ingen annan organisation som kan ersätta FN. Vi vill arbeta för att reformera, stärka och utveckla FN.
SOCIALDEMOKRATERNA: 	Svenskt bistånd ska uppgå till en procent av BNI och användas till både långsiktigt utvecklingssamarbete och humanitärt bistånd. Enprocentsnivån visar på stabilitet och långsiktighet i Sveriges engagemang för fattigdomsbekämpning och utveckling samtidigt som det ger utrymme för viss flexibilitet.	FN spelar en viktig roll för fred och säkerhet, folkkräkten, mänskliga rättigheter och utveckling. Ett starkt engagemang för FN är en hörnsten i socialdemokratisk utrikes- och säkerhetspolitik och vi vill aktivt medverka till att FN står bättre rustat att hantera morgondagens globala utmaningar.
MILJÖPARTIET: 	Minst 1 procent av landets bruttonationalprodukt ska gå till bistånd och Sverige bör se över hur biståndet i dagens mycket allvarliga läge kan öka. Sveriges bistånd ska vara hållbart, möta klimatutmaningen, stärka demokrati och rusta samhällen för att minska fattigdom och utsatthet.	Vi vill se ett starkt FN för fred och mänskliga rättigheter. Sverige ska fortsatt bidra till att finansiera FN-organen. Vi vill se ett mer demokratiskt och rättvist FN där beslutsfattandet reformeras och säkerhetsrådets sammansättning förändras.

CENTERPARTIET:

Centerpartiet vill att 1 procent av BNI ska gå till biståndet. Sverige ska vara en positiv kraft för att bidra till att den negativa utvecklingen i vissa delar av världen vänder när det gäller frågor om demokrati, hållbara jobb, jämställdhet och klimatförändringar.

Centerpartiet är en stark röst för internationellt samarbete och folkrättens okränkbarhet. Vi vill reformera beslutsfattandet inom FN för att FN ska kunna agera än tydligare vid folkrättsbrott. Vi vill att Sverige initierar en dialog inom FN om mänskliga rättigheter för ökad samsyn bland världens länder.

LIBERALERNA:

Vi slår vakt om enprocentsmålet. Ett generöst, värderingsstyrt och effektivt bistånd handlar om solidaritet och ansvarstagande för vår omvärld. Liberalerna var det första svenska parti som tog ställning för enprocentsmålet, och det var under en liberal statsminister som det första gången nåddes.

FN är den viktigaste aktören på global nivå för fred, säkerhet och samverkan. Vi eftersträvar reformer som gör FN mer handlingskraftigt. Till exempel ska det finnas ett demokratikrav för medlemskap i rådet för mänskliga rättigheter. Sverige ska fortsätta bidra till internationella insatser i FN:s regi.

MODERATERNA:

Dagens utbetalningsmål om 1 % av BNI har inneburit att utgifterna ökat snabbare än på nästan alla andra områden. Vi vill därför ersätta målet med en fyraårig budgetram. Med Moderaternas reformer kommer Sverige att ge ca 0,75 % av BNI i bistånd och fortfarande vara en av världens största biståndsgivare.

För att vi genom att reformera FN vill göra det starkare. Då kan FN bättre hantera behovet av nya globala normer och ramverk. Det är nödvändigt eftersom multilateralismen utmanas av både enskilda aktörer och vissa internationella organisationers oförmåga att utvecklas för att kunna möta nya utmaningar.

KRISTDEMOKRATERNA:

Kristdemokraterna är en garant för enprocentsmålet. Sverige ska ha en ambitiös utvecklingspolitik med ett generöst och effektivt bistånd. I en tid när allt fler människor tvingas leva under ofrihet och förtryck, och lider av fattigdom, svält och svåra sjukdomar, krävs gemensamma ansträngningar.

Som en av de största givarna till FN-systemet bör Sverige driva på för att FN-organ reformeras och blir mer resultatriktade, transparenta och effektiva. För att vi ska nå de globala målen krävs också att de olika delarna av PGU strävar åt samma håll och inte styrs av departementens särintressen.

SVERIGEDEMOKRATERNA:

Sverige har med 1 % av BNI i bistånd som det heter gått före, men det är lätt att konstatera att ingen verkar följa efter. Om Sverige går ned till rekommendationen 0,7 % av BNI, vilket SD förespråkar, är vi ändå bland de tre-fyra största givarna per capita, och pengar lösgörs till eftersatta poster här hemma.

SD vill fokusera på FN:s kärnverksamhet. Systemet för fredsbevarande och -skapande åtgärder behöver ses över efter talibanernas återkomst i Afghanistan och Rysslands angrepp på Ukraina. FN-organ som WFP och UNHCR behöver mer finansiering, men antalet FN-organisationer och fonder bör ses över och minskas.

Foto: UN Photo/Ley Felipe

I en omröstning i FN:s generalförsamling den 2 mars krävde en överväldigande majoritet av medlemsländerna att Ryssland skulle dra tillbaka sina styrkor från Ukraina. Resolutionen slog också fast Ukrainas suveränitet, oberoende och territoriella integritet.

Historiska beslut i generalförsamlingen efter Rysslands angrepp på Ukraina

FN:s generalförsamling beslutade i april att alltid sammanträda inom tio dagar efter att ett veto lagts i säkerhetsrådet. Liksom den specialsession om Ukrainakriget som inleddes i generalförsamlingen tidigare under våren var händelsen historisk, enligt FN-förbundets expert.

Enligt FN:s stadga har säkerhetsrådet det primära ansvaret för att upprätthålla fred och säkerhet i världen. Fem stater är permanenta medlemmar av rådet och har rätt att lägga veto mot alla beslut – USA, Ryssland, Kina, Storbritannien och Frankrike. Upplägget har fått massiv kritik genom åren då det gjort att rådet varit handlingsförlamat i situationer där någon av vetomakterna varit involverad.

Vid flera tillfällen har initiativ tagits för att reformera säkerhetsrådet men på grund av just stormakternas veto har det visat sig svårt att komma framåt. I stället

har olika idéer om hur vetoanvändning kan göras mindre lockande diskuterats. Ett viktigt steg i den riktningen togs den 26 april då FN:s generalförsamling antog en resolution som innebär att församlingen alltid ska sammanträda inom tio dagar efter ett veto. Församlingen får då tillfälle att granska och kommentera det aktuella vetot och den stormakt som lagt det tvingas stå till svars.

ÖKAD PRESS PÅ VETOMAKTER

– Beslutet innebär att pressen på de fem permanenta medlemmarna att agera mer ansvarsfullt ökar eftersom de

måste försvara ett eventuellt veto inför hela generalförsamlingen, säger Jens Petersson, senior rådgivare för fred och säkerhet på Svenska FN-förbundet.

– Förhoppningsvis höjer det tröskeln för att använda vetot men även om det inte skulle få en sådan effekt så innebär beslutet större ansvarsutkrävande kring vetot och ökad transparens, vilket också är positivt. Att USA ställde sig bakom beslutet var både glädjande och mycket överraskande, fortsätter han.

Två månader tidigare, och bara några dagar efter Rysslands angrepp på Ukraina, utspelade sig ett annat historiskt skede i FN:s generalförsamling. Församlingen inledde då en specialsession ("emergency special session") om frågan och antog med överväldigande majoritet – 141 röster mot 5 – en resolution som fördömde den ryska aggressionen och krävde ett omedelbart tillbakadragande av de ryska styrkorna. De fem som röstade emot var Ryssland, Belarus, Syrien, Nordkorea och Eritrea. 35 länder avstod från att rösta.

– Det var första gången på 40 år som en majoritet i säkerhetsrådet tar initiativ till en specialsession i generalförsamlingen enligt förfarandet samverkan för fred (Uniting for Peace), säger Jens Petersson.

– Hur siffrorna utföll var också fullständigt historiskt. Och mötet är inte slut än utan är ajournerat vilket innebär att ytterligare resolutioner kan tillkomma.

Specialsessionen i slutet av februari ihop med resolutionen om vetot är hoppgivande, fortsätter Jens Petersson.

– Dessa två saker ger sammantaget bilden av att vi är på väg in i en intressant tidsperiod där generalförsamlingen börjar ta tillbaka makt från säkerhetsrådet.

■ AnnaLena Karlsson Andrews

Hård kritik mot biståndsnedskärningar

FN-förbundet är en av många biståndsaktörer som riktar hård kritik mot regeringens planer på att ta pengar från biståndsbudgeten för att finansiera mottagandet av flyktingar från Ukraina. I vårändringsbudgeten aviserades en neddragning av biståndet med nästan tio miljarder kronor. Migrationsverket har därefter justerat ner prognosen för antalet flyktingar och vid denna tidnings

pressläggning fanns därför förhoppningar om att en del av de tio miljarderna skulle kunna fredas.

– Men oavsett hur mycket pengar som i slutändan tas från biståndet så är det oerhört allvarligt att världens fattiga ska betala för Putins krig i Ukraina, säger FN-förbundets ordförande Annelie Börjesson.

– Fattigdom och hunger i världen ökar

som ett resultat av bland annat pandemin och kriget i Ukraina. Vi behöver mer solidaritet och mer globalt samarbete, inte mindre, fortsätter hon.

Det var vid pressläggningen inte känt ifall FN-förbundets eget utvecklingssamarbete kommer att drabbas av nedskärningarna. För uppdaterad information, se fn.se.

Oscar får representera Sveriges unga i FN

FN-förbundets goodwill-ambassadör Oscar Molander har utsetts till Sveriges ungdomsrepresentant i FN:s generalförsamling.

Det är Sveriges Ungdomsorganisationer, LSU, som utser ungdomsrepresentant till generalförsamlingen. Oscar Molander, 25, har nyligen fått uppdraget för "läsåret" 2022-23. Tillsammans med Yasmin Djelloul, som är hans företrädare på posten, ingår han i FN:s ungdomsdelegatprogram och får mandat att driva frågor som unga prioriterar.

– Jag är stolt och ödmjuk över att ha fått förtroendet, det känns väldigt häftigt. Det är ett uppdrag jag tar på största allvar. Jag har länge varit intresserad av utrikespolitik och började faktiskt min resa på FN-förbundet, säger han.

I slutet av april deltog Oscar digitalt i

en konferens om utvecklingsfinansiering som arrangerades av FN:s ekonomiska och sociala råd, Ecosoc. Det handlade bland annat om hur man ska effektivisera finansieringen av Agenda 2030. Första resan till FN-högkvarteret i New York är planerad till september.

RESTE SOM ARTIST

Oscars intresse för utrikespolitik utvecklades då han var en del av pojkbandet The Fooo Conspiracy och fick möjligheten att resa och träffa människor från olika länder och kulturer. Sedan dess har han studerat statsvetenskap och företagsekonomi samt varit aktiv inom

FN-förbundet på olika sätt, bland annat inom projektet Minor och sedan 2019 som goodwill-ambassadör.

Under sin tid som ungdomsrepresentant i generalförsamlingen kommer han att fokusera extra på två frågor. Den ena är att jobba för att unga får formella vägar till påverkan.

– Det finns ett begrepp som heter "youth washing" och det handlar om att man ibland inkluderar unga mer för syns skull än för faktiskt handling. Jag vill lyfta vikten av att unga är med i hela processen när beslut fattas, både i förberedelsen, genomförandet och i utvärderingen, säger han.

Hans andra fokus handlar om att motverka hat och hot mot unga som engagerar sig i ungdomsrörelsen. Ungdomar som engagerar sig politiskt är särskilt utsatta, berättar Oscar.

– Jag vill vara med att stärka ungas rätt att organisera sig utan att behöva uppleva hat och hot.

Det är viktigt att unga engagerar sig i globala frågor, fortsätter Oscar. Unga är de som kommer att påverkas mest av beslut som fattas idag men också av beslut som inte fattas.

– Vår generation är väldigt stor och dagens unga är också mycket kompetenta. Unga är framtiden och därför är det så viktigt att vi får vara med och påverka samhället.

■ Nora Eklöv

Bengt Skarstam,

Foto: Annalena Karlsson Andrews

74 år, sitter i FN-förbundets styrelse sedan 2021 och är en av två vice ordförande. Han sitter även i styrelsen för Malmö FN-förening.

Vem är du i ett nötskal?

Jag är en nyfiken, modig, kreativ och utmanande person. Jag har eget företag och erbjuder stöd som coach och bollplank, främst åt ledare inom näringslivet. Jag har doktorerat i fysik och har jobbat som ledare inom industrin under större delen av mitt liv. Genom jobbet har jag vistats mycket utomlands och har bott i Danmark och England.

Hur kom du in på FN-spåret?

I England träffade jag en kille som var konsult inom CSR [Corporate Social Responsibility, ungefär "företags samhällsansvar"]. Vi började samarbeta kring temat ansvar och hållbarhet. När jag flyttade hem till Sverige såg jag att Malmö FN-förening sökte styrelseledamöter och anmälde mitt intresse.

Vilka är dina hjärtefrågor?

Främst fokuserar jag på Agenda 2030, samtidigt ser jag att det finns mycket okunskap kring den. Många vet inte hur hållbarhet definieras och det förekommer för lite systemiskt tänk och kritisk diskussion om de globala målen. Till exempel krockar målet om vettig konsumtion och högre BNP. Och nu ska alla ha bilbatterier men då leder det till att vi tömmer jorden på värdefulla resurser samtidigt som vi göder någon afrikansk

diktator, med korruption och odemokrati som följd. Så vi löser ett kortsiktigt problem och skapar ett långsiktigt. En del företag har valt att fokusera på vissa av målen men har inte tänkt igenom konsekvenserna av sina "val". Kritiskt tänkande är inte så populärt men jag vill att vi ska tänka igenom de val vi gör så vi inte sjösätter en båt med hål i.

Det finns också en jättestor elefant i rummet som det inte pratas om och det är befolkningstillväxten. Varje år blir vi nästan 100 miljoner fler människor i världen och om vi tittar på Agenda 2030 så vill vi att alla ska ha rent vatten, mat, bostad, utbildning och sjukvård. Samtidigt som vi redan har fyra miljarder människor som konsumerar för mycket. Så vi måste diskutera hur vi ska fördela de ändliga resurser som vi har även om det är komplicerat och inte finns någon enkel lösning.

Blågul gemenskap: Sveriges och Ukrainas flaggor vajar sida vid sida när Uddevallaborna manifesterar mot kriget.

Stort engagemang i hela landet för Ukraina

FN-förbundets lokalföreningar har sedan Ryssland startade sitt krig mot Ukraina visat ett stort engagemang i frågan.

På orter runt om i landet har FN-föreningar, ensamma eller i samarbete med andra lokala aktörer, arrangerat manifestationer och andra aktiviteter till stöd för Ukrainas folk. På många platser har flyktingar från Ukraina medverkat och bland annat sjungit den ukrainska nationalsången.

Även på det nationella planet har FN-rörelsen varit involverad i manifestationer mot

Rysslands krig i Ukraina. I Stockholm har FN-förbundet tillsammans med ett flertal andra aktörer från det civila samhället manifesterat vid ryska ambassaden varje onsdag sedan kriget startade. Förbundet har också medverkat vid demonstrationer mot kriget som hållits på Sergels torg. I Göteborg har manifestationer mot kriget arrangerats vid det ryska konsulatet.

Foto: Karl-Göran Sundvall

Foto: Lars Jäderlund

Onsdagsmanifestation mot kriget utanför ryska ambassaden i Stockholm. Jens Petersson från Svenska FN-förbundet talar.

Foto: Jan Lindeför

I Kristianstad har FN-föreningen tillsammans med andra lokala aktörer arrangerat manifestationer varje lördag sedan kriget startade. Längst till höger i bild står EU-parlamentarikern Heléne Fritzon.

Foto: Per Lövander

Blekinge FN-förening manifesterar till stöd för Ukrainas folk på torget i Ronneby. Ett hundratal personer slöt upp och lyssnade till tal och musik.

Foto: Birgitta Larsson Lindeför

En hund i Kristianstad deltar i protesterna.

◀ Flyktingar från Ukraina deltar i en manifestation i Örnsköldsvik där Örnsköldsviks FN-förening medverkar.

Foto: Gertnäs Rydén

Intresset var stort när Torsby FN-förening arrangerade en temadag om klimatsmarta lösningar i vardagen. På bilden hälsar Ann-Mari Lannge, föreningens ordförande, välkommen.

Klimatsmarta lösningar diskuterades i Torsby

Torsby FN-förening har i år målsättningen att aktivt medverka till att hållbarhetsmålen i Agenda 2030 uppnås. Den 26 mars arrangerades därför en temadag med rubriken "Klimatsmarta lösningar i vardagen".

Till temadagen hade FN-föreningen bjudit in lokala representanter för fossilfri el, solceller och ekologisk livsmedelsförsörjning. Dessutom berättade några privatpersoner om fördelar med att köra elbil, samt om elcykel som ett smart alternativ till bilen. Syftet var att täcka in målen i Agenda 2030 om ett hållbart jordbruk, hållbar energi för alla och målet att främja hållbara konsumtions- och produktionsmönster.

Ett sextiotal besökare mötte upp på biblioteket i Torsby och bjöds på ett varierat program. Hur ska vi på ett klimatsmart sätt klara bostaden, biffen och bilen? Det var frågan som ordförande Ann-Mari Lannge ställde i sitt välkomsttal.

Först ut var Dan Lewin, från Näckåns Energi. Näckåns Energi bildades redan 1918, men har nyligen byggt ett nytt vattenkraftverk i norra

Värmland och arbetar aktivt för att minska miljöpåverkan på mark, luft och vatten. I Syslebäck byggs nu även en solcellspark i ett grustag, Green Power Valley. Vattenkraft och solceller på samma plats således. Näckåns Energi bygger laddstolpar och är ansvarigt för ett "laddprojekt" i kommunen.

Marita Wallström, från företaget Sun of Sunne, berättade om hur man installerar solpaneler och vad det kostar. Att låta energin från solen värma upp våra bostäder är både klimatsmart och ekonomiskt i längden. Solceller är idag ekonomiskt lönsamt på grund av skattelättnader. Med egna solceller får du lägre elkostnader. Överskottsenergin som solpanelerna producerar kan man som privatperson sälja till elbolaget.

Solenergin kan även användas till att ladda

TIPSA LANDET RUNT:

Skicka ditt tips till: varldshorisont@fn.se och skriv "Landet runt" i ämnesraden

ENGAGERA DIG LOKALT

Ju fler som engagerar sig, desto mer kan vi åstadkomma! I den svenska lokala FN-rörelsen ingår både individuella medlemmar och FN-föreningar, FN-distrikt och FN-skolor. Många kommuner och regioner är också involverade genom sin medverkan i projektet Glokala Sverige. På www.fn.se kan du komma i kontakt med din lokala FN-förening och läsa mer om hur du kan engagera dig för en bättre värld!

en elbil. Det berättade Björn Nilsson och Charlotte Holst om i sitt föredrag, som handlade om hur det funkar att köra elbil på landsbygden. Inga problem, enligt dem: laddstationer finns, men fler behövs eftersom elbilarna snabbt blir allt fler. Torsby är också en av Sveriges laddtätaste kommuner.

LOKAL ODLING

Torfolks gård utanför Hagfors har ända sen starten 1977 tillverkat ekologisk saft, sylt och grönsaker. Gården var först i Värmland med Krav-märkning av livsmedel.

Marica Möller från Torfolk & Vänner pratade om vikten av tryggad råvaruförsörjning. Marica förespråkade ekologisk odling, utan kemiska bekämpningsmedel och utan beroende av konstgödsel. Hon berättade om "Matvärn", ett fredsprojekt för att främja lokal odling, som Torfolk bedriver, samt om "Värmland Visar Världen Vägen", en kooperativ tankesmedja som handlar om allt från dammar och kraftverk till fiber och hårdrock.

Dagen avslutades med några semesterinven från Gotland. Peter Lannge berättade om hur smidigt och enkelt man kan ta sig fram med elcykel på semesterresan. Elcykel är ju ett utmärkt transportmedel för lite längre sträckor när man vill undvika att köra bil. Mycket packning ryms i cykelväskorna!

Ekologisk fika serverades och inkomsterna gick oavkortat till FN-föreningens insamling för Ukraina. Föreningen har samlat in 21 700 kronor till FN:s flyktningorgan, en summa som sedan fördubblades av Akelius fond.

■ Ann-Mari Lannge

FN-rollspel på Agnebergsgymnasiet

Foto: Karl-Göran Sundvall/Uddevalle FN-förening

I månadsskiftet mars-april arrangerades FN-rollspel på FN-skolan Agnebergsgymnasiet i Uddevalla. Skolan håller flera FN-rollspel varje läsår, något som är mycket uppskattat av eleverna. Den här gången var det elever som läser samhällskunskap eller internationella relationer som agerade delegater och ämnet var yttrande- och tryckfrihet. På bilden pågår öppen debatt.

Livesändning från Wien

Den 18-23 juni kommer FN-staden Wien att sjuda av kärnvapenmotstånd. Dels hålls det första statspartsmötet inom FN:s kärnvapenförbud, dels samlar sig folkrörelsekampanjen ICAN, där FN-förbundet ingår, till möten, manifestationer och seminarier. Mycket kommer att sändas live av Ican och FN men FN-förbundets egna utsända kommer också att återrapportera hem till Sverige, sannolikt på kvällstid den 20 juni. Håll koll på kalendern på fn.se!

Ny grundskolesatsning

Pilotskolor sökes till FN-förbundets nya erbjudande för grundskolor! Med abonnemanget Världskoll i skolan kan skolor bland annat ta del av undervisningsmaterial om FN, globala målen och mänskliga rättigheter och få tips på hur de kan engagera sig för Agenda 2030. Erbjudandet lanseras inför läsåret 2023-24, men redan till hösten går det att prova Världskoll i skolan genom att bli en av våra pilotskolor. Se fn.se/skola!

Gratis medlemskap för unga

Från och med april är det gratis för alla under 18 år att bli medlemmar i FN-förbundet! Är du under 18 eller har

du syskon, vänner eller barn som är det? Bli medlem och uppmuntra andra att bli det också! Tillsammans är vi starkare! Se fn.se/medlem.

Slutsnackat om de globala målen

Många kommuner och regioner i Sverige jobbar aktivt med de globala målen och som enskild medborgare kan du vara med och driva på för hållbar utveckling. På din kommuns eller regions webbsida kan du söka efter aktuella projekt att engagera dig i – eller varför inte skapa ett eget initiativ inom ett område som intresserar dig? På vår kampanjsida #intebarsnack finns inspirerande exempel och mer information. Se intebarsnack.com.

Sök projektbidrag!

FN-föreningar och FN-distrikt kan söka upp till 25 000 kr i projektbidrag under 2022, från att årsmöteshandlingar skickats in till förbundet till den 1 november. När årsmöteshandlingarna är godkända kommer projektmedlen. Läs mer om villkoren på fn.se/projektbidrag.

Bjud in en ambassadör!

FN-förbundet har i år 15 unga ambassadörer som är redo att föreläsa landet

runt för våra lokalföreningar. Vill ni ha en fysisk eller digital föreläsning om Flicka, Minor, klimatet eller Agenda 2030? Skicka en föreläsningsförfrågan via fn.se/ambassadorer.

Det här gjorde vi 2021

Nu finns FN-förbundets årsrapport för 2021 att läsa. Ett stort tack till hela FN-rörelsen som bidragit till alla goda resultat! Sprid gärna rapporten i era nätverk för att visa hur ett medlemskap i FN-förbundet gör skillnad! Gå till fn.se/arsrapporter.

Personalnytt

Liule Abebe är ny medarbetare på kontorsservice.

Följ oss på sociala medier!

Du följer väl FN-förbundet i sociala medier? Där kan du läsa om aktuella FN-händelser både globalt och i den svenska FN-rörelsen. Vi heter *Svenska FN-förbundet* på Facebook och LinkedIn samt *@fnforbundet* på Instagram och Twitter.

The Peoples' Perspective – årets händelse för FN-rörelsen

Den 31 maj - 1 juni bjuder FN-förbundet in till seminariet The Peoples' Perspective på Kulturhuset i Stockholm. Det vänder sig till hela FN-rörelsen i såväl Sverige som internationellt och hålls därför på engelska. Det går även att följa digitalt.

Lyssna på bland andra vår goodwill-ambassadör Carolina Klüft, UNDP-chefen Achim Steiner, Markku Rummukainen, Sveriges

kontakt i IPCC och Anders Wijkman, känd klimatdebattör och ordförande för EU-initiativet Climate-KIC. Vi presenterar också goda exempel från bland annat den internationella FN-rörelsen.

Arrangemanget är ett led i genomförandet av kongressens beslut om att arbeta med klimat- och miljöfrågor och uppmärksamma att det gått 50 år sedan FN:s första miljökonferens, och ett miljöforum arrangerat av FN-förbundet,

hölls i Stockholm.

Mer information och anmälningsformulär finns på fn.se/stockholm50.

Foto: Adam Gavril/Ulrich

Fira världsmiljödagen den 5 juni

Den 5 juni är det dags för världsmiljödagen och i år är Sverige värd. Temat "Only one earth" är hämtat från Stockholmskonferensen 1972 och fokus ligger på att leva hållbart i

samklang med naturen. FN-förbundet kommer att uppmärksamma dagen med en webbartikel och budskap i sociala medier, hjälp gärna till genom att dela dessa vidare!

Det går att registrera aktiviteter under världsmiljödagen på Naturvårdsverkets hemsida för att få större spridning och locka fler deltagare.

Läs mer på varldsmiljodagen2022.se

ANNELIE BÖRJESSON
ORDFÖRANDE I SVENSKA FN-FÖRBUNDET:

Dags att agera för planet A

Tiden går. Under decennier har det larmats om hur vår miljö och vårt klimat påverkas av människans leverne. Röster har höjts, forskning har bedrivits, rapporter har skrivits och avtal har förhandlats. Men de faktiska resultaten för att rädda klimatet – och därmed mänskligheten och vår jord så som vi känner den – är klena och otillräckliga. De senaste rapporterna från FN:s klimatpanel IPCC talar sitt extremt tydliga språk och FN-chefen Guterres har "hissat röd flagg" för mänskligheten. Företrädaren Ban Ki-moon uttalade tidigare att "det inte finns någon planet B" och Greta Thunberg har högljutt sagt till världens ledare att hon vill att de "ska få panik". Vad måste till för att mänskligheten ska gå från ord till handling i denna ödesfråga?

Låt oss gå tillbaka till början av 2020. Nyhetsflödet dominerades fullständigt av coronapandemin. Hur fort kan vi få fram ett vaccin? Munskydd, handsprit, hålla avstånd, skyddsutrustning, karantän, utgångsförbud. Alla människor påverkades och behövde dra sitt strå till stacken för att begränsa smittan. Sveriges regering öppnade lador och säckar med hundratals miljarder gick till att rädda jobben, ekonomin och att försöka tackla den nya verkligheten. Det var nödläge. Världen var oförberedd på coronavirusets ankomst och framfart, men reagerade fort och kraftfullt. Mycket kunde ha hanterats bättre – det står klart – men vilken respons! De summor som världen gemensamt spenderat med anledning av covid-19 är enorma och oräkneliga timmar har lagts på att försöka hantera situationen.

Det är slående hur olika dessa två kriser bemöts och hanteras, av såväl världens ledare som av oss vanliga människor. Responsen på den smygande krisen, som många inte ser så tydligt, skjuts delvis på framtiden. Responsen på den överraskande krisen, som märks här och nu, är omedelbar. Forskning visar att så fungerar vi människor i mångt och mycket – det är naturligt att rikta fullt fokus på det som är här och nu och svårare att hantera det som sker successivt. Nu har vi en ny akut kris som dominerar nyhetsflödet och som tar världsledares och medborgares uppmärksamhet och handlingskraft. Det fruktansvärda krig som pågår i Ukraina har också lett till att världen agerat resolut och kraftfullt. Vad gäller klimatet måste vi göra detsamma.

Den svenska FN-rörelsen vill agera och beslutade på förra årets kongress att arbeta aktivt med klimatfrågan. En mängd aktiviteter har sedan dess planerats och genomförts, och arbetet fortgår. Vi bevakar och deltar i FN:s miljöförsamling Unea och så även i FN:s stora miljömöte Stockholm +50 som hålls i juni. I anslutning till detta arrangerar vi ett två dagar långt seminarium med gediget innehåll. De miljörelaterade kriser vi har att tackla pågår NU och att skjuta dessa på framtiden är inte ett alternativ. Under årtionden har agerandet inte varit tillräckligt – nu är det varningsflagg för mänskligheten, det finns ingen planet B och det är dags att kraftfullt agera för planet A.

Nästa nummer

... av Världshorisont kommer ut den 27 september. Det blir ett temanummer om vår gemensamma globala agenda och FN:s roll i världen i en tid av stora utmaningar.

Hösten 2021 presenterade FN-chefen António Guterres rapporten "Our common agenda" där han summerade sina tankar om läget i världen efter omfattande dialog med medlemsstaterna, unga från alla länder och organisationer i och utanför FN-systemet. Rapporten mejslar ut ett antal nyckelfrågor som världssamfundet behöver prioritera och bjuder in till diskussion om hur en hållbar framtid kan byggas. Sedan dess har ytterligare utmaningar seglat upp vid horisonten, inte minst efter Rysslands angrepp på Ukraina som bland annat förvärrat

Foto: UN Photo/Luoy Felipe

livsmedelssituationen i världen, resulterat i en enorm flyktingvåg, förändrat förutsättningarna på energiförsörjningsområdet och skapat en helt ny säkerhetspolitisk situation i Europa. Hjälp gärna till att sprida detta viktiga temanummer – beställ en bunt tidningar genom att mejla varldshorisont@fn.se!

STOCKHOLM +50

The Peoples' Perspective

31 maj
– 1 juni

Missa inte årets viktigaste
seminarium för FN-rörelsen

fn.se/stockholm50

FN-förbundet
UNA SWEDEN